

LAAKE REAKTAH VADTA NASJOVNELLE UNNEBELÅHKOJDE

Tsiengelen 1.b 2010 laake unnebelåhkoej jih unnebelåhoegjeli bijre faamose jähtaji Sveerjesne. Laaken golme/maadthvaarjelimmiepaara-grafh vedtih ahte dah nasjovnelle unnebelåhkoej reaktah utnieh bievnesh åadtjodh, sijen kultuvride jih gielide vaarjelidh jih aaj reakta meatan årodh tsevtsedh.

§3 Reeremebyjjesfaamoeh edtjeh sjiehteles vuokine dejtie nasjovnelle unnebelåhkoej bievnedh sijen reaktaj bijre laaken mietie.

§4 Gielelaakesne (2009:600) tjåådtje ahte dihde åålmege sjiere diedtem åtna dejtie nasjovnelle unnebelåhkoejelide evtiedidh jih vaarjelidh. Dihte åålmege edtja aaj dej nasjovnelle unnebelåhkoej nuepide jeatjah tsiekine nännoestidh guktie dah maeh tieh sijen kultuvh gorredidh jih evtiedidh Sveerjesne. Maanaj evtiedimmie sijen kultuvrelle identiteteste jih nuhtjeme jijtjene unnebelåhkoejelijste edtja joekoen evtiesovvedh.

§5 Reeremebyjjesfaamoeh edtjeh dejtie nasjovnelle unnebelåhkoejuepiah tsevtsemasse vedtih gyhtjelassine mej dej doehtieh jih aaj unnebelåhkoej saadthalmetjigumie dagkerh gyhtjelassine råärestalledh jis uepiah disse gävnese.

3 NUELIEULMIEH NASJOVNELLE UNNEBELÅHKOJDE

Reerenassen ulmie unnebelåhkoe politikhkine lea dejtie unnebelåhkoejde vaarjelidh, dej uepiah tsevtsemasse nännoestidh jih aaj dejtie histovrijen unnebelåhkoejelide evtiedidh guktie åadtjoeh jielije gielh årodh.

1 LAEJHTEME JIH AEHPIES TSIEHKINE ÅRRODH
Almetjh gieh leah nasjovnelle unnebelåhkoe eah edtjh dan gaavtan aehpies tsiehkide båetedh jallh naskoeh tamme jih laejh teme sjidtedh. Dah edtjeh seamma uepiah siebrehkesne utnedh goh jeatjah almetjh.

2 TSEVTSEME JIH NUEPIEH MEATAN ÅRRODH
Dej nasjovnelle unnebelåhkoejuepiah tsevtsemasse jih uepiah meatan årodh edtjeh nännoestamme sjidtedh, diss-vielie guktie byjjesfaamoeh dejgugjimie råäresjeh. Unnebelåhkoej edtjeh buerie uepiah åadtjodh meatan årodh tsevtsedh gyhtjelassine mah dej doehtieh.

3 GIELE JIH KULTUVRELLE IDENTITETE
Dej nasjovnelle unnebelåhkoej gielh jih kultuvr edtjeh evtiesovvedh jih vaarjelimmien utnedh. Almetjh gieh leah nasjovnelle unnebelåhkoej edtjeh maeh tedh sijen ietniengjelh nuhtedh jih nuhtjedh jih aaj jijtsh kultuvrelle identitetide evtiedidh. Dah nasjovnelle unnebelåhkoejelih edtjeh jielije gielh sveerjesne årodh.

5 NASJOVNELLE UNNEBELÅHKOEH SVEERJESNE

Sveerjesne iktesth gellie gielh jih gellie kultuvrh gävnnesamme. Saemieh, säevmiek, tornedaelingh, romerh jih judarh guhkiem tijjem sveerjesne orreme. Dej gielh jih kultuvrh leah biehkie sveerjen siebrehkesti jih mijjen kultuvre-aerpie.

SAEMIEH: 20 000- 35 000 saemieh Sveerjesne gieh mäedtie-såärts smaaresidie saemien gieljiste sopt-sesteminie. Saemieh aaj aalkoalmetjh.

SVEERJESÄEVMIK: Sveerjesne 450 000-600 000 sveerjesäevmiek. Gellieh dejstie Stuehkesne- Mäillardaelesne åroominie. Unnebelåhkoejile lea säevmien.

TORNEDAELINGH: Sveerjesne medtie 50 000 tornedaelingh jih jienjemes dejstie Noerhabetnesne åroominie. Unnebelåhkoejile lea meänskieli.

ROMERH: 50 000- 100 000 romerh Sveerjesne mah abpe laantesne åroominie. Unnebelåhkoejile leah mäedtie-såärts smaaregh romani chibeste.

JUDARH: 20 000- 25 000 Sveerjesne åroominie. Unnebelåhkoejile lea jiddish.

Naakenh gielh Europakaarthesne

Europaraerien barkoe almetji reaktaj- jih unnebelâhkoe-gyhtjelassigujmie lea duekie Sveerjen unnebelâhkoepolitkese. Nasjovnelle unnebelâhkoeh jih laantebiehkie- jallh unnebelâhkoegielh gellie ovmesi laantine Europeesne gååvnesieh. Daesnie naakenh dejstie.

STOERREBRITANNIE

- Korniske giele
- Iriska
- Manx
- Vuel-skottlaanten giele
- Skottlaanten gaeliske giele
- Ulster scots
- Kymriske (walesen giele)

DANMAARHKE

- Tysklaanten giele

NEDERLAANTE

- Frisika
- Limburgiske
- Vuel-saxiske
- Romanes
- Jiddische

SPAANIJE

- Arabiske
- Aragonske
- Aranesiske
- Asturiska/Bable
- Baskiske
- Berbere
- Katalanske
- Galiciske
- Portugisiske
- Valencian giele

NÖÖRJE

- Kvânske giele
- Romani
- Saemien

SVEERJE

- Saemien gielh
- Säevmien giele
- Meänkieli
- Romani chibe
- Jiddische

SÄEVMIIE

- Romani
- Russlaanten giele
- Saemien gielh

- Sveerjen giele
- Tatariske giele
- Jiddische
- Kaarelen giele

TYSKLAANTE

- Danmaarhken giele
- Vuel-tysklaantegiele
- Vuel-sorbske
- Noerhtefrisiske

- Romani
- Saterfriske
- Jillesorbske

UNGARE

- Armeniske gielh
- Beas
- Bulgarien giele
- Kroatische giele
- Tysklaanten giele
- Greeklaanten giele
- Polenen giele
- Romanijen giele
- Romani
- Rusinska/Rutenska
- Serbiske
- Slovakiske
- Slovenske
- Ukrainske

ROMANIJE

- Albanske
- Armeniske
- Bulgariske
- Kroatische
- Tjeckiske
- Tysklaanten giele
- Greeklaanten giele
- Ungaren giele
- Italien giele
- Makedonske
- Polenen giele
- Romani
- Russlaanten giele
- Rusinska/Rutenska
- Serbiske
- Slovakiske
- Tatariske
- Turkiske
- Ukrainian giele
- Jiddische